

ПОДАТКОВІ ЗМІНИ 2016

Реформа, що не відбулася. Далі буде...

Автори: Світлана Мусієнко, Ілля Свердлов, Марина Опришка

Незважаючи на очікування, податкові нововведення, які почали діяти з 2016 року, не вносять кардинальних чи системних змін в податкове законодавство. Так, результатом тривалих дискусій серед законотворців, експертів та в уряді щодо розробки та впровадження повномасштабної податкової реформи, що мали місце у 2015 році, став компромісний законопроект, яким вводяться лише точкові зміни. Разом з тим, такий законопроект дозволив прийняти бюджет 2016 року та дозволить виконати вимоги програми МВФ.

Натомість підготовка повноцінної всесторонньої податкової реформи залишається на порядку денному у 2016 році. Зміни стосуватимуться практично усіх податків, в тому числі таких основних податків як податок на прибуток, ПДВ, податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, єдиний податок, а також адміністрування податків. Планується, що проект нового закону про внесення змін буде готовий всередині 2016 року з тим, щоб такі зміни набули чинності у 2017 році.

Наразі пропонуємо огляд нововведень, що почали діяти з 2016 року.

Впроваджені зміни

Прийняття закону та його вступ в дію

24 грудня 2015 року Верховна Рада України прийняла законопроект № 3688 "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році".

Президент України підписав його 31 грудня 2015 року. Таким чином, законопроект було втілено в Закон № 909-VIII, який був невідкладно опублікований в день підписання Президентом України.

Внесені зміни вступають в силу з 1 січня 2016 року, крім змін щодо бюджетного відшкодування ПДВ, які вступають в силу з 1 лютого 2016 року, та змін щодо акцизного податку, які набувають чинності 1 березня 2016 року.

Основні запропоновані нововведення полягають в наступному.

Податок на прибуток

Базова ставка податку лишається на рівні 18%.

Скасовується сплата авансових внесків. Авансові внески при виплаті дивідендів залишаються.

При цьому, платники податку на прибуток підприємств сплачують до 31 грудня 2016 року авансовий внесок з цього податку у розмірі 2/9 податку на прибуток, нарахованого за три квартали 2016 року. Сплачена сума буде зменшувати податкове зобов'язання, що виникне за результатами річної декларації. При цьому, не зовсім зрозуміло, чи поширюється ця норма на платників, для яких встановлено річний податковий період

Запроваджується квартальний звітний період (наростаючим підсумком) для всіх платників, крім:

- новостворених протягом звітного року платників;
- виробників сільськогосподарської продукції;
- платників податку, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), за попередній річний звітний (податковий) період, не перевищує 20 мільйонів гривень.

Для таких платників встановлено річний звітний період.

Дивіденди

Відтепер фінансовий результат до оподаткування може бути також зменшено на суму:

- доходів від участі в капіталі платників єдиного податку четвертої групи;
- доходів у вигляді дивідендів, якщо вони були сплачені платником, що сплачує авансовий внесок з податку на прибуток при виплаті дивідендів.

Раніше результат до оподаткування зменшувався лише на суму доходів від участі в капіталі платників податку на прибуток.

Трансфертне ціноутворення

Залишається без змін.

Податок на додану вартість

Ставка податку залишається на рівні 20%. Ставка при експорті - 0% (без змін). Без змін залишається ставка 7% при імпорті та постачанні зареєстрованих лікарських виробів, медичних засобів та медичного обладнання.

Підстави для анулювання реєстрації

Виключено як підставу для анулювання реєстрації платником ПДВ наявність в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-

підприємців запису про відсутність юридичної особи або фізичної особи за її місцезнаходженням (місцем проживання) або запису про відсутність підтвердження відомостей про юридичну особу.

База

Закон передбачає, що база оподаткування операцій з постачання самостійно виготовлених товарів/послуг не може бути нижче звичайних цін. Звичайна ціна - це ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору. Якщо не доведено зворотне, вважається, що така ціна відповідає рівню ринкових цін (пп. 14.1.71 п. 14.1 ст. 14 ПКУ).

Попередньою редакцією Податкового кодексу передбачалося, що база не може бути нижче собівартості таких товарів/послуг.

Таким чином, платники податку можуть використовувати ціну договору як базу, якщо не буде доведено, що така ціна не є ринковою.

Відсутність раніше придбаних товарів

Якщо в ході перевірки при інвентаризації податкові органи виявляють відсутність придбаних раніше товарів, вважатиметься, що товари використовувались в негосподарській діяльності платника (за винятком дії обставин непереборної сили).

Звільнення від оподаткування

Звільняється від оподаткування постачання міжнародної технічної та гуманітарної допомоги.

Звільняються від оподаткування операції банків та інших фінансових установ з постачання майна, набутого ними у власність внаслідок звернення стягнення на таке майно, базою оподаткування є позитивна різниця між ціною постачання та ціною придбання такого майна.

Право на податковий кредит

Правом на податковий кредит, що виникає в результаті складення розрахунку коригування, що був із запізненням внесений до Єдиного реєстру податкових накладних, можна скористатись протягом 365 днів з моменту складення такого розрахунку коригування (раніше це право існувало тільки для податкових накладних).

Бюджетне відшкодування

Змінюється порядок бюджетного відшкодування.

Скасовано критерії для отримання бюджетного відшкодування:

- платник мав бути зареєстрований в якості платника ПДВ не менш, ніж за 12 календарних місяців до місяця, за наслідками якого подається заява на бюджетне відшкодування (крім нарахування податкового кредиту внаслідок придбання або спорудження (будівництва) основних фондів);
- платник повинен був мати обсяги оподатковуваних операцій за останні 12 календарних місяців більші, ніж заявлена сума бюджетного відшкодування (крім нарахування податкового кредиту внаслідок придбання або спорудження (будівництва) основних фондів).

З 1 лютого 2016 року втрачають силу норми щодо автоматичного бюджетного відшкодування.

Відтепер створюється два реєстри:

- Реєстр заяв про повернення суми бюджетного відшкодування платникам податку, які відповідають критеріям п.200.19 ст. 200 ПКУ;
- Реєстр заяв про повернення суми бюджетного відшкодування платникам податку, які не відповідають критеріям п. 200.19 ст. 200 ПКУ.

Обидва реєстри будуть адмініструватись ДФСУ, вони є публічними та щоденно будуть оновлюватись на сайті ДФСУ. Порядок їх ведення та форма будуть затверджені Кабінетом Міністрів України.

Критерії, передбачені п. 200.19 ст. 200 ПКУ, відповідають попереднім критеріям, встановленим для автоматичного бюджетного відшкодування, крім таких як:

- здійснення платником податків інвестиції в необоротні активи у розмірах не менше ніж 3 мільйони гривень протягом останніх 12 календарних місяців;
- відсутність податкового боргу.

Відтепер чітко визначено, коли органи ДФСУ мають право провести документальну перевірку суми бюджетного відшкодування. Така перевірка може бути проведена в разі, якщо розрахунок суми бюджетного відшкодування було зроблено за рахунок від'ємного значення, сформованого за операціями:

- за періоди до 1 липня 2015 року, що не підтверджені документальними перевірками;
- з придбання товарів/послуг у сільськогосподарських виробників, що використовували спеціальний режим оподаткування до 1 січня 2016 року.

В інших випадках проводиться лише камеральна перевірка.

Бюджетне відшкодування буде здійснюватись у хронологічному порядку внесення заяв до кожного реєстру.

Отже, відшкодування зможе отримати будь-який платник, що отримав від'ємне значення ПДВ і пройшов камеральну перевірку. Фактичне відшкодування буде залежати від того, яким чином функціонуватимуть нововведені реєстри на практиці.

Хоча норми Податкового кодексу не надають перевагу жодному з реєстрів, але прогнозується, що в подальшому така перевага буде надана платникам, що потраплять до Реєстру заяв, що відповідають критеріям п. 200.19 ст. 200 ПКУ.

Спрямування бюджетного відшкодування

Бюджетне відшкодування з ПДВ тепер може бути спрямовано на користь сплати грошового зобов'язання чи податкового боргу щодо інших платежів, які сплачуються до державного бюджету.

На даний момент позиції з цього питання у податкових органів ще немає, але із системного аналізу цієї норми виходить, що від'ємне значення з ПДВ може бути зараховано проти інших податків (в тому числі й податку на прибуток). Таку суму контролюючий орган може зарахувати в рахунок інших платежів після проведення камеральної (в зазначених вище випадках - документальної) перевірки.

СЕА ПДВ

Як і очікувалось, до формули СЕА ПДВ вводиться показник Σ Овердрафт. Це сума середньомісячного розміру сум податку, які за останніх 12 звітних (податкових) місяців були задекларовані платником до сплати до бюджету та погашені чи розстрочені або відстрочені, а також задекларовані платником - сільськогосподарським підприємством, що обрав спеціальний режим оподаткування.

Надміру сплачені кошти до бюджету з ПДВ відтепер можна повернути ще й на рахунок СЕА ПДВ.

Реквізити ПН

Відтепер формальні помилки в податковій накладній, такі як помилки в реквізитах (окрім коду товару), якщо вони не заважають ідентифікувати операцію, її зміст, період, сторони та суму податкових зобов'язань, а також які не призводять до заниження/завищення реєстраційної суми в СЕА, не будуть підставою для скасування податкового кредиту.

Спецрежим в аграрному секторі

До 1 січня 2017 року зберігається спеціальний податковий режим для сільськогосподарських товаровиробників.

Розподіл податкового зобов'язання з ПДВ між бюджетом та спеціальним рахунком прив'язується до виду діяльності сільськогосподарського товаровиробника (раніше 100% суми зобов'язання з ПДВ перераховувались на спеціальний рахунок платнику):

- За операціями із зерновими і технічними культурами:
 - до державного бюджету – 85%;
 - на спеціальні рахунки сільськогосподарських підприємств – 15%.
- За операціями з продукцією тваринництва:
 - до державного бюджету – 20%;
 - на спеціальні рахунки сільськогосподарських підприємств – 80%.
- За іншими операціями (крім вище названих):
 - до державного бюджету – 50%;
 - на спеціальні рахунки сільськогосподарських підприємств – 50%.

Операції з постачання на митній території України та вивезення в митному режимі експорту зернових культур товарних позицій 1001-1008 згідно з УКТ ЗЕД та технічних культур товарних позицій 1205 і 1206 згідно з УКТ ЗЕД, відтепер не звільняються від оподаткування. Крім того, експортери зернових та технічних культур тепер мають право на бюджетне відшкодування ПДВ.

Податок на доходи фізичних осіб/військовий збір

Встановлюється єдина ставка на рівні 18% (попередні ставки - 15% та 20%). База оподаткування не змінюється.

Пасивні доходи оподатковуються за ставкою 18%, але дивіденди від платників податку на прибуток, як і раніше, оподатковуються за ставкою 5%.

Від оподаткування звільняються суми коштів, наданих платнику податку міжнародною фінансовою організацією у зв'язку із здійсненням заходів щодо енергоефективності та енергозбереження.

Звільняються від оподаткування суми, прощені кредитором за кредитами в іноземній валюті, що отримані на придбання єдиного житла.

Військовий збір залишається на рівні 1,5%.

Єдиний соціальний внесок

Знижується ставка, що нараховується роботодавцем. Така ставка встановлюється в розмірі 22% (попередні ставки - від 34,7% до 49,7%).

Повністю скасовується утримання ЄСВ за рахунок працівника (було - 3,6%).

Максимальна база нарахування ЄСВ збільшується до 25 м.з.п. (було - 17 м.з.п.). Станом на 1 січня 2016 року ця сума складає 34 450 грн.

Спрощена система оподаткування

I та II групи лишаються без змін.

Для платників III групи зменшено річний обсяг доходу з 20 млн. грн. до 5 млн. грн.

Також для платників III групи збільшується ставка податку з 2% до 3% (для платників ПДВ) та з 4% до 5% (для неплатників ПДВ).

Ставки єдиного податку для IV групи платників (сільгосппідприємств) підвищуються в 1,8 рази.

Як і раніше, реєстратори розрахункових операцій не застосовуються платниками єдиного податку I групи та платниками II і III груп (фізичні особи-підприємці) незалежно від обраного виду діяльності, обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 1 млн. грн.

Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки

Збільшується максимальна ставка податку до 3% (раніше було 2%) від м.з.п за 1 кв. м. нерухомості.

Як і раніше, конкретний розмір податку встановлюють місцеві ради.

Пільги, що надаються платнику на житлову нерухомість, залишаються на попередньому рівні:

- 60 кв м. для квартир, незалежно від їх кількості;
- 120 кв. м. для будинків, незалежно від їх кількості;
- 180 кв.м., якщо особа володіє декількома різними типами житлової нерухомості (наприклад квартира та будинок).

Місцеві ради позбавили права встановлювати пільгові розміри для нерухомості в більшому, ніж це передбачено ПКУ, розмірі.

Для власників квартир понад 300 кв. м. та будинків понад 500 кв. м. встановлено додатковий платіж у розмірі 25 тис. грн. за кожен такий об'єкт (його частку).

Деякі зміни в адмініструванні

Повернення надміру сплачених грошових зобов'язань з ПДВ буде відбуватись виключно на рахунок платника в системі електронного адміністрування ПДВ.

Передбачено, що у разі розірвання контролюючим органом в односторонньому порядку договору про визнання електронних документів платник податків, договір з яким розірвано, має право до складання нового договору подавати податкову звітність особисто до контролюючого органу або поштою.

Додано відповідальність за допущення продавцем помилок в обов'язкових реквізитах податкової накладної з ПДВ.

Змінено одну з підстав для проведення документальної позапланової перевірки. Зокрема тепер така перевірка може бути проведена, якщо:

- податковими органами отримано податкову інформацію про порушення платником валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи ДФСУ, якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язковий письмовий запит контролюючого органу, протягом 10 робочих днів з дня отримання запиту.

Раніше ця підстава стосувалася також порушення податкового законодавства, зараз же фактично вона стосується порушень валютного та іншого законодавства, крім ПКУ.

Зміни в адмініструванні, пов'язані з акцизним податком

В зв'язку з створенням системи електронного адміністрування реалізації пального введено додаткову підставу проведення камеральних перевірок - на підставі даних Єдиного реєстру акцизних накладних та даних системи електронного адміністрування реалізації пального.

Введено нові підстави для проведення документальної позапланової перевірки:

- Отримано скаргу на платника про ненадання таким платником податків акцизної накладної покупцю або про порушення порядку заповнення та/або порядку реєстрації акцизної накладної у разі ненадання таким платником податків пояснень та документального підтвердження на письмовий запит контролюючого органу, в якому зазначається інформація зі скарги.

- Виявлено розбіжності даних, що містяться у зареєстрованих акцизних накладних/розрахунках коригування в Єдиному реєстрі акцизних накладних та деклараціях з акцизного податку, поданих платником акцизного податку, що реалізує пальне.

Вводиться відповідальність за порушення порядку реєстрації акцизних накладних та розрахунків коригування до таких акцизних накладних в Єдиному реєстрі акцизних накладних.